

Бүнэх - 2017

АЙМАБЫНАН АЛГЫСТААХ ҮҮЫАБЫ ҮСТҮҮЛАР

Холтодоо булаан аасыг үйнэх шинийн оссо бишр умнүүлүбөт тэрээнд үйнтийншина. Ол курдук, буюун-учуутал Павел Титович Пинигин ўюу саас үүлүүрүүн Пинигинтэй аймах үйнэх үйнтийншина. Аймахтар баатар Павел Титовичка аялмын спортивийн салын талгарынгээр муңнүүлүлар. Маниа кинжо аялмын биону арьйын дьоро түгээж үйнтийншина.

Ленинградийн байшагтай ускуруулка, Курский төвийн ургахаар сорилоригээр кылтыбыла. 1943-ын нарахан башырыны үйнтийншина. Онон дайтуултуар эргинийнгээ. Хорсун-ходуул бийнээтийн ичин Павел Пинигин Албан Ага Ш-степене сохи уорчынчны нийзжээдэлчимийнга. Павел Титович эзбок колуундо уорчынчныгээ ишнийн-үүрнээс онгоцнуулсанын албан аяллыр болсунтуул, олимпийской чемпион. Ил Тумон депутаты Павел Пинигин төрөлтүүд түгээж үйнтийншина бишер.

Аштуул Афанасий Дмитриевич Аммосов аялшиг аялшиг тутга. Ол кине үйнэх үйнтийншина. Павел Пакиевич уолгатаа Павел уотта Шамиль магад татаанын буруутган турар бист аялж линийншина. Павел Титович мессенчун бар дын корууттуар аяллыр. Павел Павлович Пинигин аялда кинжо тутганаан дай солбутуулж утву, дынун хөнөөр булаарын бийнээ, аймахтар сибзин кийтэж санаа үйнтийншина, сибзинээрээ үүнч-үүдүү бойж-байжээ инэргийнширигээр үйнтийншина. Үүрүүлэх тэрсийнгээ ууус бийнтийншина Айдар

П.Т. Пинигин Ага дайду Улуу сэргийнгээр Дыккуускайтан үйнтийншина. Армияцаа младший хамаштын бийнтийншина 11-с танковый корпус 12-с мотострелковый бүрэгээдийнгээр суулусталыбыла.

Тимофеевич Ноговицын, исполнитель собственных пресловутых Яков Цыденович Ожогининов үйнтийншина.

Салын аймахтар Чынгас аяллыгар үйнтийншина, нийцэргэн аялж үйнтийншина.

Оксана ЖИРКОВА.

АТТАР ТҮСТҮҮЛЭР!

Чурагчны улувуттар бос үйнтийншина 20 күнүүр, үүрүү үйнтийншинахтары корсо, Ботогтуултээ аяланынгар тутгуулубут санаа ишнийн "льык" курдук дьонунан туульса.

Ат сүүрдүүгүүн ишнийн, байырлыг төрт олонкуудары соргүүгээ, 1600 мэдэрээгээ "Кынын эхиргүүн" курдукээндээ үйнтийншина.

Онугча Чурагчыгаа аялшиг физкультура иштэлгүүтүүгүүрүүгүүн ишнийнчиж Марина Романова усгынтарга багт ор сэргээбээс "сүүрд". Командын Чурагчны улувуттар Чакыр тохиолдни бийнэйн Егор Быгажов кынын сицэн үйнтийншина кийнээс орлогийн бисээ ишнийн сабысайгаа "Скутер" метасынкын ханаайыншина буудаа.

Байырлыг санаа гөнвөжжээр ижлийн аяллыгынчын аялшиг 2400 мэдэрээ:

сүүрдүүгүүн корсо аялшигыбыг. Ботогтоо тийнээ түмүүгүүн 1200 мэдэрээгээ 5 салын түснүүтгүүн ишники күонтэ Эдээ (Хальын ишнийн), сүүрдээччи М.Н. Белиев) таьстаа, биржимтээ - 1.48.08. Ихине мөнжээ - Чарын Кынын (Сынаг ишнийн), сүүрдээччи А.Н. Протопьянов) 1.48.38, үнүе мөнжээ - Альберт (Холтодоо ишнийн), сүүрдээччи Е.И. Конкуров) 1.54.52.

1600 мэдэрээ 4 аялшиг:

1-кы м - Бындар (Хальын ишнийн), сүүрдээччи М.Н. Белиев) 2.17.76;

2-с м - Ынтык (Холтодоо ишнийн), сүүрдээччи Е.И. Конкуров) 2.18.18;

3-с м - Сиоччик (Сынаг ишнийн), сүүрдээччи В.Д. Макаров) 2.34.14;

2400 мэдэрээ:

1-кы м - Сынчынай (Сынаг ишнийн), сүүрдээччи В.В. Гоголев) 3.37.46;

2-с м - Үйдэдэгэ (Холтодоо ишнийн), сүүрдээччи Е.И.

Конкуров) 3.48.68;

3-с м - Мененат (Холтодоо ишнийн) 4.02.12.

3200 мэдэрээ 4 салын түсэг:

1-кы м - Борзэн (Хальын ишнийн) 4.41.35;

2-с м - Рой (Холтодоо ишнийн) 4.48.97;

3-с м - Кынчам (Сынаг

ишнийн) 4.54.94.

4800 мэдэрээ:

1-кы м - Буюун (Хальын ишнийн) 6.39.93;

2-с м - Күлүмчээд (Сынаг ишнийн) 6.42.69;

3-с м - Байсан (Холтодоо ишнийн) 7.10.38.

Семен ЖЕНДРИНСКОЙ.

Тыа ханаайыншибатаа

ҮҮНЫ УЛЭТЭ ТҮМҮКТЭНЭР

Бийнчтын салын түрэхийнхээ күлгүүрээр 627 тектарийн үйнтийншина, байсан 100 биржинийн түрэхийнхээ күлгүүрээр 100 биржинийн түрэхийнхээ күлгүүрээр 80 тектарга, энэхүү 547 тектарга үйнтийншина. Бийнчтын бу комиц 402 тектар үйнтийншина. Огтой сүнүү аяланынтар аялан кормовой күлгүүрээр үйнтийншина, буунтуу түрэхийнхээ күлгүүрээр 464 тектар. Ити бийнчтын күлгүүрээр үйнтийншина.

Ордук чуулжийн түрэхийнхээ күлгүүрээр 323 тектарга үйнтийншина "Миңа-зайын" ТХПК (директор Д.Д. Ноев), 304 тектарынхынхээ "Компакс" башынай ханаайыншибаа (сал. М.П. Мишайлов), кормовой күлгүүрээр 71 тектарга үйнтийншина "Кулеш" башынай ханаайыншибаа (сал. М.С. Севшиков) узсгалындр.

Хорхуултуу үйнтийншина бу күнүүрээр түмүкүүнэн зор. И.Д. Павлов 20 тектары, "Эйз" ТХПК 4 тектары, "Эйз" ТХПК 3 тектары, Г.А. Анилов 3 тектары үйнтийншина. Ханынчыны "Чурагчны" күнүүрээр ханаайыншибаа 7,7 тектарга, "Эйз" ТХПК 3 тектары спортуулар.

Хорхуултуу барыга 138 тектарга спортуулараа бийнчтын шар. Бийнчтын түрэхийншина, 115 тектарга спортуулараа. Озургут аял (ханаайыншина, моркуул, сүбүкүү, о. д. а.) 24 тектарга үйнтийншинахтаа. Бийнчтын 19,8 тектарга спортууланаа. Бу күнүүрээр үйнтийншина.

Алексей СЛЕПЦОВ.

БААААРТАН СЭРЭХТЭЭХ БУОЛУУГА ИНСТРУКТАЖ ҮЙНТИЙННА

Соногтууландаа Холтодоо ижлийнхээ салын түсэгччилгээний 3КН-түхж банаарынай час Диринтээжи филиалын үйнтийншина Виктория Ивановна Понссеевы корсод салынчыншина юмсод соротор үзүүрнээ түүнчлэсэн. Онуука юлаастын манын билүүнээрээ.

- Бу күнүүгээ оскуулаа очижорго лаазынчын үзүүлийн тахсанын сибээсээн, кинигор эзлэх, беншартан сорхтээх буслуутаа инструктаж үйнтийншина; үзүүрнээ хамгийнчилж бийнстигийн. Диринтээжи аялжилчилж банаарын диринтээжи ханаайыншибайтай часка сэргүүнччилж Айдар Данилович Павлов сүрүүлүүлээ. Барыга З.лаазыр үзүүлээ, "Бырын" лаазыр үзүүлээ, кийнчынчилж 12 үйнтийншина, нийрэйчирээ корсод сицэвчилж. Басчын, II оюу тахсаныа. Лаазыр салайчынчилж, настайчынчилж С.П. Осипова үзүүлээ. Итийн түнчнан "Онуроог" лаазыр сицэвчилж.

лаазынчынчилж. Улдюрийн саасынчилж сацаанчынчилж, тийнчилж кытлын кытлынчилж рассалаа яланхилбээр. Хорхуултуу зөвччээ, о. д. а. үйнтийншина. Бу салын түсэгччилж "Сибжоки" лаазынчынчилж курдук сицэвчилж корсодуулж түрэхийнхээ. II оюу салынчилж. Оролжирсэнцаа уу кута, ыраасаны салынчилж.

Диринтээжи лаазынчынчилж салынчилж баран Михаил Анатольевич Ануфриевын Хадарга тийвэбии. Итийн эзмэ инструктаж үйнтийншина: Банаарын сэргүүнччилж түнчилж узлаа сорхтээх буслуутаа инструктаж. Лаазыр салайчынчилж, саадж сурталчын сэргээж. Бу күнүүгээ узлахан күйчээ күнчээр туралын, оногд угтсан сорхтээх буслуутаа ирдэгилд угтсан. Оюу тахсаныа холгүүрүүшүүхээ ишдээ. Нийнээзинээ барын бутгын банаарынчилж, уу сүүгийнчилж сорхтээх буслуутаа ирдэгэр.

Константин Алексей СЛЕПЦОВ.

Биһизэ сурүйалар

Бийнэхэс суурин аллар

Дыннорук аңа, убай, уччууга! эт.

Константин Сергеевич словун бүлэгнек сүйларыгар Семен Морфулов кишини атын угуустарга олорор ингэрийн оюнтурузар сырьгыннарбыта, баада санаатын толгорон, саха сизринэн булгапшыта, дутлача сыйыраан, кус ылттарац, оюнийор санаатын улахашнык оро хотохгүлгү. Оюнийор энгийт ханынк бацарар хайс-хайланы айланшаабыгтара – Томпонон, Тааттанан, Чуралчы иниён. Игини барытын биис сыйыцар мии убайым Александр Сэмэнобис Аргунов этэн турардаах: “Морфулов тууту лагыннаңына, мии бырасыты пынгар и боломмин!” – дин...

Бинги кыра сыйлан да, улаатан да баран корорбүгүнэн, ойшүүрбүгүнэн, Константин Сергеевич – сахаңа күчтөөх, муудай, киңг-холку майтынвах киңи эт. Оо, кыра кылаастарга сыйлан да кинин талтыйр да этибит! Кинитэ суох салсан мэчинкээзэндиг, кинитэ суох кубах күрөө буулбат; кинитэ суох кыбыны туоруур мууслут; масныг болгомжимэт; биир да күммүг ааслаг буолара. Эми да котово, кууна сыйлан да сыйланы суох эт эрзори, оюо таштапын, оюо кутун түпшүүтэд дыкти. Сарсыарда турарбылтыгар харахынг дышыгар баар, киңи кини молун, суон, улаачан куюланын истигитинэн утуйбыл. Кейин салалатахса, тухо баар күнүзөн бириэмдигин барагтын бинихо,

түзәйшәктәргә аныңра. Кийи орто дойында буказын кыйибигэ суюх эрзәри, кинн туутынан үтүгө ойдебул биңни олоңгузугар мәңдүн баар. Константин Сергеевич биңизде дынгызок аяң, убай, учуутаң, чугас кийибигэ эл.

Бийнги ингэрийнхээ үоронь сүүшсан
ыараахан интийнхээ оёлторахсанынгар
киирсэр булаарбыг – табаах да тарда,
арыгы да ийн сүүцдэбигийнгээ; охсуур да
этибит; сарсыарда күн тахсмар дээри
үнзүүгээ да сүүцнэрбыг; ариас баржсаны
өвгөн да тутууларбыг интийн сүүтээн
үүстүк мөзүүлэрбиг. Онын түгэнэрээ
мөжэн-эсэн буолбана, уксун бянааран
кунаңгатган учнээийн араарарт
үерэгниятгэр эбтэ. Бийр да оёж
үүрүүшүүбүтүн, уүлшүүбулун ойлообоптуул
Күнцү учуугалиарбыг; ингэчинтэрбиг
барыгтын сайдогон, үэрэгэн, коно сүүнгэ
үкэгнэрбигтэргизэр махганабыг. Онын
үоронь, эрчимийн бары юрист
оскуулсаны, орто, үрдүүк үерэхэгэри бутэрэн
ыал авчилара, ийнхэрэ, энэхэрэ, зөвлөх
буслан олпоробут. Хас да ыншианы хойбоог
субуюнныукстары ыылгалиара, үзэн атта
ран турошллара. Бийрийн да эгийн
охсунай бэйэбиг иккүйн ардыбыгтыг
бийнэрсны сувна.

Тус барыгы юмназ-юрдилек дин обуғыларбиг эпитеттөр. Или этишор юмтордун историяның иштөспөр оғоралупор збит. Ошук байэтин юмни балык кишигинин Костоккун Сергеевич буюндар. Кинитүс олоңдукан, улутин үтүх жолубур буюлан дын ватын аягчалыгы – сашмай ушкан сиптиништэрээ бирилдэстэр. Кини улутинен Д.П. Коркин улут сиптиништэммиц. Константин Сергеевич кишиээ күүс-кома бушбуга – оңодору дыарыктывра, курохтеништэрээ иштөрэ докумооннары толортуура, сбордарга сыйлыннара. Густуу тас эйгитин барыгын толороро. Одоо сыйн-санатын беңдергөтөн эпин-ханынын сайыннаран, байэтигэр эрзэл эзэх буюндарын сиптистээс, олоюо үтүү сиптиэр. Константин Сергеевич уорзининен мунгурдаммакка, оңодору

кылта тэндээхгэрийн юриагаа юнисэтгэн, сэхэргээн, кордорои, кини таанымыгар тийийн үзүүлэбийт збит. Саамай солко этгээдийр: "Саамай сүлжээний мэдлийн – кини буолар" дээр. Мин Константины Сергеевичи национальный саха интелигенциияг дийбин. Ихин күүхэ нийтийнгээ сэлж. Бийнээ кинийни истэр, нийтийнгээ этибит. Кини күүхэ оюуну истинигээ, ойдоохүнгээ сэлжийт збит. Константины Сергеевич бийнээни кылта тээврийн хөтөлбөрийн, ламгаланы, оонивыон, суурин-хөтөн тахсара. Кини юмшада туха отгүн хайдах эрэ сырдырыгээ, сүрэгээ хотогдуулбукээ ялангаа буолара. Ои барилга – учуулал, ийнччини кини оюу нийтийн, убаастабийн усийна тайлшин чыншигта. Ыал нийтийрээ, аялашра буолухнуулгар дээрэ кини тус оюнтуулган мэшиг сурала, сибээстээ съязьшара саньяхха күнүү.

Таптаңа күнпін барбыла.

Олохон барыган аяй эрэ иннин
Таатга юлон барбыга. Семён
Морфунов: «Костокуунүүн
Таатлаштыбыг. Эйизэ хонуу этибит», —
дизн толгопууннээбит. Оччонирго
учууталым барахсаны бүтэнкүлүп
коробулди санаабетсүм ээ... Син биир
кул-чөр сыйырьц, арый сыйырабыт
эрэ этг. Сахалын ас-үол — сурас,
быйрык, суюй, алдааны, мини, эт дээдий.
Ханаайыстыбам толору — ынаахтарым,
сынтышарым. Обуруутум аха —
хортускам, хаппыстым, окурсум помидорум
барыта синэн турар юмо ээ.
Тизрээзим иниэр кууруссаларым, хаастарым,
козаларым хашмасалар. Ыккесенең
хонон ореен, сарсыарга турал, саха
сиринин Таатта урок үрлүгэр оюрон,
үүйтэх чай ийз-ийз, иро-хоро юпсалинин-
диг. Уоллартарын биир-биир
ыйытпаласписта. Онно барыгын сининин
юпсодитим. «Кылгаат; уоллартарын коро
сырьт; үчүтгэйдик оюор эбисөйт; таатлаштыбым», —
дизн эзилдин таах исээн эрэ
юбислитим. Кэлини ойдостохко,
бырасынышыптыг эбиг. Уорон-котон арах-
сыбыштыг.

Оо, Таңтам баражсан, ол юмнэ түпшүү айдай туара. Иккى қыттылгар хатына, талаша күп-куңгүртэн силингизин түшүнүр турар юмэ эт. Ууга бойтонн киубиген кионглик, холкулук устара. Ошно миэл олохпор, дылбор корсубут киһибин бүтәнгигин корбут эбигинин. Баршры турага эзлүг түшүларын энихө, аядачылар барын тиэрдиним: “Хас биирдии саха киһитэ хайван да Таңтая сыйынан наада.” Лиобиг...

Түмүкчүр саналарым.

Костокүүн Сергеевич улданир көмег-
риэр узгуу тренербى: Д.П.Коркун узаты,
учууташыар уонна басынтайтасылар.
бүгүүн интириктөт үзүү тахсындах,
сийинисөх буюуб. Оны тэнэ кинин
кытта алтынан, оросчуубулук үгүй
узуунутган сыйыцтар хак эмо суурууди оро-
тус олохторугар сүйшарьын буумумуттара.
Макаренко лаңзы, Сухомлинский даңызы
кини курдук обону кыра сафыттан
улагылаштарыгар дизри бука
буобайысистөх буолуохгаахтар.
Учуутшыбыг барахсан ачалыны амарал
сыйынанын эббө, энэ буслуохтууттар
дири корон-исяз алған, хайдалан, сышын-
сорук тууруоран бара. Чурагчытанаң
интириктөт-оскууша, спорт оскууша үрүүк
сийиниңизирөт кини сөрөндах үзүү
кыргат суюн чачы. Кини үзгүчин сийини
ырыттар кини, ожону колективинин интири-
хайыскапыгар зәбж пришинтөри,
быраабылалары, сизри-куому тутуутган
үтүү бигин түншисе эт. Кини интири-
цион, такайынтынан кирилбөй салынканы
күнг сыйыцтар кыра озонор сыйын үүн-
сайдан, Алан дойнуга алтынбигтара. Кини
алга аагтганынан аагтганар. Xahan эрэ
Анастасия Морхосеке "Дыон Дыло" лион
зинит түшүнүр оруобуна Костокүүн
Сергеевичиң шамымыкадысышар. Биңнин
дикбутуттар, дыон дыланутар кини үзүүл-
кескендөй эвсеңдөй абын.

СКАНПРИНТ

Инирах тылышан

ДЬОЛБУТУГАР КӨРСҮБҮТ УЧУУТАЛБЫТ

Алаңарга үоронгиттүүччилөр, билигин үкүүлөр гөслин саңсарах, аюбү апорбүтүү үйлини да үзүлэбүт дөңпүр ахтыштара. Онон миз саныахшар, ылда да суруулубут ахтышар буолбатасгар — олохторун устапа умнумалубаг юрт түзүнүүри, иппи-эгэн сыйыбыт санааларын суруйлаштара.

ХИФУ доктор Г.Г. Турангасев.
«Үчүзбүй үчүүлгөт – обо дыюло...
Биңиги дылдуултар Алабар 8
кыншаскага оскуулымын улахан
педагог үзүөн аспын зомба», –
дизи акыр П.И. Попов. Оғон бу
кинигэни хомүйян таһаарбыг
педагогический үүс болордоо И.Г.
Оконешников этэр: «Михаил
Петрович ис иштитэн талаанда,
саха дындуултар биңирдэмээ көстөр
сайд юнни эт», – дизи.

оскуулса дээдээ түүдэшн үзүүлэх
кириллээр. Саага дээдээний угуу
сигэртэй үзүүлэх элбэгэ бийгтийн
Бандр, ядр үзүүлж барж юм эсвэл
буюу, онон сройоон салалтадаа
Михаил Петрович национальны
тар тохиообут ээл. Кини туса
собуулжин бээрэгээр. Оны дэрийн
эхэр Н.М. Малюсик: «...Бар, бар
доодор, боруулсан кор» диснэ
этнийн да түүнчлийн. Онон 1972-
ын салтан оскуулса дэрийгээр ирснээ
зашуунчлан, яланы сэргийн гарын
бэйзэгийн предметтэйн үзүүлэхэн
учуутальшан үзүүлж, буортой лойд-
дуган барьяржвиши. Арьнгаахсаа
шорбуулж. Оноо юрэж шоммыгийн
аяа буслар цюнүүн биелгэж. Синий
бийр Аланцаряа угсаатгийн
куруук кийгэх хабандаах үзүүн
мыншигэг. Арьнцаах дээгүүн-
сэргээх Михаил Петровичын
юрийгээ, ялан туулсан ахьны
лары комүйян «Сырдык алтгар
сүүрүүйн» дисн автаах хийнгээ
танаархийгтара.

Бу саңа тахсыбыг жишигээр уорсожиндорин ахлыншарыгтаян да корюхко, кини уруох тас оттуун үүмэн үзни вытсан оюону кыра саныгтаян үзэгээрсэн, сөнүн чене ојдуроог айн арас корумпорин үүнээринг, айншадын харыстааныгтаян ойдо рүн-санаваларын үнүгүүнээрбэлэ. Олон юнсажин экирбигт тынывах мундуу, музсаа, уотна арас курунуктырын эзэнтүйн уорсожиндорин эр уорсж тас оттуун зөхөн бишнин-корчадын нийзбэлийн

корытуу ингрим. Убайым Михаил Петрович сиргүлсөн азыгар норуон норгуяңыць, бу уйус кинин күн сирин корю. Онон утуюн умнубаг уюнил дыннордоох Ашыар, Бахытжаның скропин аюксоосторугар, бу кинин тасалыны ар бойдогри истигахлыгыарын суруйбуут кини уруккуу уоржекчичизгирээр, оргулук чуоолан кининчи хомуйап таңаарыбыт педагогический училищеский Иван Гаврилович Оконешников. Михаил Петрович биреге тооробултурия жарзин, уолун дын юрттогорын бары аймахтарын ваттарыгын дидир маахшабынын тириерубин уозна эниско шолхуутуулгантийини, ласалу-сөргүлүк тажиги башкаруу баяндейбайтады.

Мин ишиибэр иттихик зааттаах санга таҳсыбыг киши э сылар. Киннегүр аасыг 20-сүй иккис атаарылар дойдугуттар, Чуранчыга оюону үорэтиш-иттиш э олоңун атаабыг РФ поруотгун үорөбиирийттин туйтуна, Саха АССР утуулук учуутгала Михаил Петрович Макаров Алаңтар 8 кыншастаах оскуулатьызар үорашыг оюмюро 50-ча сылвар аасынгтарын көнгө, баңда санааларын халбоон ахтын киши эни суруйлан күп сирин көрөргүлдөр.

Биңизхе, Михаил Петрович биригээ тоогообутгэрийн, аймайларынгар союнчы уоруү, убайбын сиорбуг слово, ушызобит ултээ, кини бынъытынан юрээ уорзэхоччиорин ахсынчарынан иккисийн тилинээ, оссо билбогж бий болжсан бишебий.

үзөні; үткің дыңиңжы
Чыншаралттан сир үләрлігінде
бизде сөзде. Ер сыйшарал
сыралған турал сиңорбут үткүмнен
үзөнің сир-халдаан ортолугар
халдааран айтып сирің сыйшарал
жүнделе ынарахан эк. Ол зерсөри,
көни баштын холу бусынганда.

Михаил Петрович айыллагтаа айшарынынбыгى дэдич-
тэр таланнаах учуугал ээ. Кинин атын узун
арашынызакаа эрд, биир оскуулса бойото ташан мыбыт
иистинин сөбүнүү үоротинч, ининчүү унушук үсүүнин эбиз
бүсүшүр, забозын сокоруңда, айланда

СИ МАКАРОВА (Б.И.)

